

Таким чином, важливою перешкодою активізації вивчення родових зібрань залишається їхня розпорошеність. Так, зокрема, матеріали Яблоновських, Плятерів, Шодуарів, Загінецької бібліотеки, Болсуновських зберігаються у кількох сховищах України, передусім – в Інституті рукопису НБУВ й Центральному державному історичному архіві України в м. Києві⁹. Матеріали Шодуарів також, крім київських сховищ, є у Державному архіві Житомирської області та Житомирському обласному краєзнавчому музеї¹⁰. У зв'язку з цим основними

⁹ Черкаська Н. О. До історії збірки «магнатських» фондів Центрального архіву давніх актів у Києві (1921–1945) // Архіви України. – 2000. – Вип. 4/6. – С. 77–119; Чернухін Є. К. Грецька рукописна спадщина в Києві. Історіографія та огляд матеріалів IV–XX ст. – К., 2002. – С. 76.

¹⁰ Біленький Є. А. Родовий архів Шодуарів у зібраннях Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського // Архіви України. – 2000. – Вип. 4/6. – С. 50.

завданнями для дослідників рукописів ретроспективних зібрань польських родів є: по-перше, архівний та книгознавчий пошук і їхнє виявлення. По-друге: встановлення походження та зв'язків між групами документів, простеження долі архівів і бібліотек. У цьому напрямі на підставі вивчення провенієнцій (рукописних власницьких записів, екслібрисів, суперекслібрисів, печаток), а також каталогів, інвентарів доцільно встановити склад родового зібрання в певні періоди володіння ним різними представниками роду, висвітлення їхніх бібліофільських, наукових зацікавлень. Це сприяє й генеалогічним студіям, і, передусім, дає змогу здійснення історичної реконструкції складу родових колекцій і архівних фондів.

Маргарита ШАМРАЙ

Київські примірники королівської бібліотеки

Бібліотека польського короля Зигмунда Августа, укомплектована протягом 1547–1572 рр. видатними вченими-гуманістами, була взірцем ренесансової книгозбірні. Після смерті короля внаслідок воєн і пожеж вона зазнала розпорошення по різних країнах. Кілька примірників потрапили до Києва. У статті дано опис тим примірникам, які зберігаються у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Бібліотека польського короля Зигмунда Августа (1520–1572) давно приваблювала увагу багатьох істориків книги. Останнє дослідження відомої польської дослідниці цієї книгозбірні Алоїди Кавецької-Гричової «Бібліотека останнього Ягеллона» слід розглядати як синтез попередніх досліджень і водночас як спробу реконструювати «цей величезний капітал європейської думки і творчості доби гуманізму»¹. Вивчаючи архівні джерела і вишукуючи примірники королівської книгозбірні в різних країнах (Литва, Німеччина, Росія, Швеція, Угорщина та ін.), дослідниця не минула і України. У Львові вона знайшла 5 примірників, проте у Києві, з незалежних від ученого причин, побачити «зигмундів» їй не довелося. З

¹ Kawecka-Gryczowa A. Biblioteka ostatniego Jagiellona. – Wrocław, 1988. – S. 58.

Шамрай Маргарита Агапівна, н. с. ІУАД ім. М. С. Грушевського НАН України.

часу набуття Україною незалежності польські книгознавці мають доступ до фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського і працюють з польськими колекціями. Київські «зигмунди» були виявлені під час роботи над каталогом палеотипів.

Книгозбірня Зигмунда Августа була взірцем ренесансової бібліотеки XVI ст., викликаючи подив і захоплення сучасників, які мали можливість оглядати її цілісною, ще не розпорошеною у кількості 4 тис. томів. Зібрана видатними вченими-гуманістами протягом 1547–1572 рр. королівська колекція задовольняла читацький попит не лише в різних галузях науки, але й естетичні смаки з огляду на мистецькі ренесансові оправи – результат праці краківських і віленських інтролігаторів.

По смерті короля в 1572 р. розпочався тривалий і трагічний процес розпорошення цієї книжкової перлини, що був пов'язаний з війнами, по-

жежами. Не заглиблюючись у складні перипетії королівської бібліотеки, які відтворені скрупульозно у вищезазначеній праці, зосередимо увагу на історії та описі примірників, які зберігаються у фондах НБУВ. Як вказують залишені на них провенієнції: *Ex catalogo librorum Collegii Societatis Jesu* (XVII ст.) та *Bibliothecae magnae* (XVIII ст.), до моменту появи їх у Києві вони належали Віленському єзуїтському колегіуму. Дійсно, згідно з королівським заповітом колекція мала з часом повністю перейти до колегіуму, проте він був порушений, і цей навчальний заклад отримав лише частину бібліотеки. Внаслідок шведсько-московської експансії 1655 р., пожеж у 1610 і 1746 роках, а також через роздаровування «зигмундів» їхніми власниками колекція була розкомплектована. Сам колегіум у результаті різних реорганізацій набув статусу королівського університету в 1803 р. Після закриття університету в 1832 р. книгозбірня остаточно була розпорошена, декілька примірників потрапили до Київського і Харківського університетів.

У каталозі А. Кавецької-Гричової зареєстровано 960 видань, серед них 4 томи Аристотелевих праць² друку Альда Мануція 1497–1498 рр., які зберігаються в НБУВ і описані Б. Зданевичем³. Між іншим, перший том цього комплексу потрапив до РДБ у Москві. Базельське видання 1551 р. Фробена «Промови Цицерона» (*Philippicae orationes*) зареєстровано Кавецькою-Гричовою⁴ за статтею С. Лісовського⁵ без означення місця знаходження примірника, котрий наявний теж у НБУВ, і опис якого подаємо в кінці реєстру «зигмундів». Подібна історія і з твором Ф. Робортелло «Про історію диспуту» (*De historia facultate disputatio*)⁶, виданого у Флоренції 1548 р. Не маючи можливості описати примірник *de visu*, польська дослідниця зробила це за каталогом Т. Любомирського⁷. Інші 18 книг, наявних у НБУВ, не зареєстровані в каталозі Кавецької-Гричової.

Отже, метою цієї статті є повний опис київських «зигмундів» з долученням варіантів королівського суперекслібриса і накаток за індексом А. Кавецької-Гричової. Усвідомлюючи, що ця стаття є скромним доповненням до праці відомого поль-

ського вченого, авторка сподівається, що в такий спосіб познайомить любителів старожитностей з маловідомими примірниками королівської бібліотеки, яка належить не лише польській культурі, але і світовій.

Серед 19 київських примірників переважають базельські друки першої пол. XVI ст., що ввійшли до нашого *Каталогу палеотипів*⁸: праці Агриколи, Лятомія, Візорія, Демосфена, Еврипіда, Геродота, Фукидіда, Плутарха.

Що ж до змісту, то найбільший відсоток припадає на античні тексти. Тогочасні автори представлені головним чином як коментатори цих текстів: Ашкеназі Бадій «Коментар до промов М. Фабія Квінтіліана» (*Commentarii in M. Fabii Quintiliani Institutiones oratorias*), або П'єр Жіль «З історії Еліана, Порфірія, Геліодора, Опіана».

Звичайно, що ці «зигмунди» виявлені були завдяки характерним оправам і віднесені до певних позицій Індексу Кавецької-Гричової. Лише один примірник, що є дуже сумнівним щодо належності до королівської колекції, не включено до переліку. Йдеться про базельське видання 1578 р. П. Йовія «Життєписи видатних людей» (*Vitae illustrium virorum*), на дзеркалах оправи якого відтиснуті ініціали SA начебто під короною з хрестом або під капелюхом. Цей примірник походить з колекції Літавора Хрептовича (1729–1812) – литовського канцлера, бібліофіла. Подібна оправа зареєстрована В. Кісараускасом⁹ – литовським книгознавцем, котрий вважає, що вона належить краківському мешканцю, а не королю. Певно, дослідник має рацію, бо ж бібліотека Зигмунда Августа комплектувалася за життя короля, сама книга вийшла у 1578 р., шість років по його смерті.

На жаль, не вдалося ні авторці статті, ні польській дослідниці віднайти маргіналії самого короля і взагалі записів XVI ст. на берегах книг. Рівень освіти короля був високий, знання грецької і латинської мов дозволяло йому користуватися ретельно підбраною фахівцями книгозбирнею, що відзначає А. Кавецька-Гричова у своїй монографії¹⁰. Можна сподіватися, що подальше виявлення «зигмундів» по бібліотеках інших країн роз'яснить цей аспект. У кожному разі, присутність у королівській колекції «Арифметики» Міхаеля Стіффелія (Нюрнберг, 1544 р.) конкретизує інтелектуальні зацікав-

² Kawecka-Gryczowa A. Ibid. – № 544.

³ Зданевич Б. Каталог інкунабул. – К., 1974. – № 38.

⁴ Kawecka-Gryczowa A. Biblioteka... – № 834.

⁵ Lisowski S. Do dziejów biblioteki Zygmunta Augusta // *Studia nad książką poświęconę pamięci Kazimierza Piekarskiego*. – Wrocław, 1959. – S. 9.

⁶ Kawecka-Gryczowa A. Biblioteka... – № 886.

⁷ Lubomirski T. *Catalogue des livres de la Bibliothèque du Roi de Pologne Jean III ...* – Kraków, 1879. – S. 29.

⁸ Шамрай М., Грановский Б., Торбаков И. *Каталог палеотипов*. – К., 1995.

⁹ Kisarauskas V. *Lietuvos knygų ženklai 1518–1918*. – Vilnius, 1984. – № 304.

¹⁰ Kawecka-Gryczowa A. *Biblioteka...* – S. 55.

лення короля ¹¹. Крім штампу «BIBL. ACAD. VILNENSIS» у цьому примірнику ще є провенієнційний запис XVII ст. «Collegij Grodnen. Soc. Jesu». Подібні провенієнції є також на виданнях Робортелло і Галеотті, які з'явилися завдяки тому, що самі власники спричинилися до зменшення скарбниці, позичаючи томи іншим колегам з Литовської провінції: в 1642 р. обдарували книгами Гродно ¹², після закриття кляшторів у 1864 р. кілька «зигмундів» повернулося до Віленської академії.

Відзначений вище конволют з творами Робортелло і Галеотті у XVII ст. належав правникові Андрієві Сурмаковичу, і за незрозумілих обставин опинився у книгозбірні Яблоновських. Не виключено, що князь Йозеф Олександр придбав цей том, коли купував у 1753 р. книжкову колекцію у Данієля Зальтена ¹³. Іншим шляхом потрапив до Києва ще один конволют, складений з праць Рудольфа Агріколи, виданих у Німеччині. Походить він також з королівської колекції, т. зв. Регії останнього польського короля Станіслава Августа. Частина книгозбірень Станіслава Августа і Йозефа Яблоновського були куплені на початку XIX ст. Тадеушом Чацьким для заснування бібліотеки Кременецького ліцею, по закритті якого в 1832 р. книгозбірні навчального закладу були перевезені 1834 р. до Київського університету Св. Володимира, пізніше передані Всенародній Бібліотеці України (тепер НБУВ).

Судячи з варіантів королівського суперекслібриса, відтиснутих на оправах київських примірників, за винятком одного, книги були оправлені і оздоблені тисненням у Кракові інтролігаторами Єжи Моллером і Давидом, котрі користувалися тисненням I та II ¹⁴. На оправі конволюта Агріколи використано тиснення IV і накатка 5, тобто цей конволют був оздоблений у Вільні. Слід вважати, що ця оправа належить до рідкісних, оскільки в індексі цитованої праці в комбінації «1559 р. IV накатка» зареєстровано всього чотири назви ¹⁵.

На завершення слід зауважити, що дана публікація не вичерпує цієї теми. Авторка припускає, що приведена кількість «зигмундів» не остаточна і, за умови ретельного перегляду фондів НБУВ, може виявитися ще кілька томів цієї справді унікальної книжкової скарбниці XVI ст.

Опис не зареєстрованих у каталозі Кавецької-Гричової друків з бібліотеки Зигмунда Августа, що знаходяться в НБУВ*

1. Agricola Rodolphus [Huysman Frisius Roelof 1443–1485]

De inventione Dialectica libri III. cum scholijs Iohannis Matthaei Phrissemij, nunc auctis passim, ac recognitia, sublatis etiam multis erroribus, qui cum in Rodolpho ipso, tum etiam in scholijs hactenus animaduersi non fueras. Cum Indice... [Köln], Melchior Novesianus excudebat, 1538. 8° a — b, A — Z, AA — QQ⁸ RR⁴ — [16], 630, [2] s. Ostatnie 2 s. czyzste. Sygnet wydawniczy, inicjały.

Szamraj 29.

Prow.: 1. Regia VI A 273b [sygnatura]; 2. Biblioteka Uniwersytetu Sw. Włodzimierza [piecz.]

Opr.: 1551 superexl. IV, rad. 5.

NBUW Pal. 889[k.1] adl.a v. nr 2.

2. Agricola Rodolphus

EPITOME COMMENTARIORUS DIALECTICAE inuentiones Rodolphi Agricolae. PER BARTHOLOMAEUM LATOMUM Arlunensem. Annotatiunculis prius non aeditis, mirum in modum illustrata. Basileae, apud Bartholomaeum Westheimerum et Nicolaum Brylingerum, 1536. 8° A — H⁸ — 125 [–127], [1] s. Ostatnia s. czysta., inicjały.

Szamraj 1307.

Opr.: 1559.

NBUW Pal. 889 [k.2] adl. b v. nr 1.

3. Badius Ascensius Jodocus [Josse van Assche 1462–1535]

Commentarii... in M. Fabii Quintiliani Institutiones oratorias denuo aucti et recogniti: non praetermissis Raphaelis Regii castigationibus. Pris, Jodocua Badius Ascensius, 10 Cal. V 1528. 2° a — y⁸ — CLXXVI [176] k. Ostatnia s. czysta. Sygnet wydawniczy, gycina, inicjały.

Adams B-2. IA 111.510. Szamraj 186.

Prow.: 1. Collegij Vilnensis Societ. Iesu inscriptus catalogo; Bibliotheca Magna [rekop.]; BIBLIOTH. ACADEM. VILNENSIS [piecz.] 2. Bibliotheca Universitatis St. Vladimiri [piecz.]

Opr.: 1551 superexl. II, rad. 3, 13.

NBUW Pal. 948 [k.1] adl. a v. nr 4.

4. Badius Ascensius Jodocus

Commentarii familiares in M. Fabii Quintiliani declamationes, nuper editi. Paris, Jodocus Badius Ascensius, 10 Cal. VI 1528. 2° Aa — Pp⁸ Qq⁶ — CXXVI [– 126] k. Ostatnia s. czysta.

* Опис зроблений відповідно до індексу польської дослідниці.

¹¹ Ibid. — S. 51.

¹² Ibid. — S. 82.

¹³ Słownik pracowników książki polskiej. — Warszawa, 1972. — S. 351.

¹⁴ Kawecka-Gryczowa A. Biblioteka... — S. 91.

¹⁵ Ibid. — S. 109.

Adams B-21. IA III.509. Szamraj 187.
Opr.: 1551.
NBUW Pal. 948 [k.2] adl. b v. nr 3.
5. Demosthenes [c. 384–322]
...Orationes duas et sexaginta et in easdem Ulpiani commentarios, quantum extant: Libanii argumenta: tum collectas a studioso quodam ex Des. Erasmi Rot., Gulhelmi Budaei aliorum lucubrationibus Annotationes. Ad haec ipsius, Plutarcho, Libanique authoribus, vitam. Basileae, per Iohannem Hervagium, IX 1532. 2° a – b, α – ω, A – T⁶ Y⁸, aa – qq⁶ rr⁸ ss – xx⁶ yy⁴ – [24], 532, 507, [65] s. Sygnet wydawniczy, inicjały. Tekst grecki.
Adams D-261. Charabadot 232. Graesse II.357. Szamraj 673.
Def.: dolna okładzina złamana.
Prow.: 1. Collegij Vlnensis Societ. Iesu inscriptus catalogo; Bibliothecae Magnae [rękop.]; BIBLIOTH. ACADEM. VILNENSIS [piecz.] 2. Bibliotheca Universitatis St. Vladimiri [piecz.]
Opr.: 1549 superexl. II, rad. 4, 14.
NBUW Pal. 916.
6. Dionysius Halicarnasseus [w. I p. n. e.]
...Antiquitates Romanae. Lib. X. Ex bibliotheca Regia. Lutetiae [Paris], ex offic. Roberti Stephani, 1546 [Cal. II 1547]. 2° A – Z, aa – xx⁶ yy⁸ – 542, [2] s. Ostatnia s. czysta. Sygnet wydawniczy, rycina, inicjały. Tekst grecki.
Adams D-626. Graesse II.400. Renouard 68.24. Szamraj 706.
Prow.: 1. Collegij Vlnensis Societ. Iesu inscriptus catalogo; Bibliothecae Magnae [rękop.]; BIBLIOTH. ACADEM. VILNENSIS [piecz.] 2. Bibliotheca Imp. Uniwersytetu Sw. Włodzimierza [piecz.]
Opr.: 1549 superexl. II, rad. 4, 14.
NBUW Est.7 [k.1] adl. a v. nr 7.
7. Dionysius Halicarnasseus
...De compositione, seu orationis parties apta inter se collocatione, ad Rufum. Eiusdem, artis Rhetoricae capita quedam, ad Echecratem. Item quo genere dicendi sit usus Thucydides, ad Ammaeum. Lutetiae [Paris], ex offic. Roberti Stephani, 1547. 2° AAA – LLL⁶ – 128, [4] s. Ostatnia s. czysta. Sygnet wydawniczy, rycina, inicjały. Tekst grecki.
Adams D-637. Graesse II.400. Renouard 68.24. Szamraj 708.
Opr.: 1549.
NBUW Est. 7 [k2] adl. b v. nr 6.
8. Dionysius Halicarnasseus
...Romanarum Historiarum libri XXXIII a XXXVI ad LVIII usque. Ex Bibliotheca Regia. Lutetiae [Paris], ex offic. Roberti Stephani, Pr. Cal. II 1548. 2° +⁴, a –

z, aa – ss⁶ tt⁴ – 498, [2] s. Sygnet wydawniczy, drzeworyty, inicjały. Tekst grecki.
Renouard 73.19. Szamraj 709.
Prow.: 1. Bibliothecae Collegij Vlnensis Societ. Iesu inscriptus catalogo [rękop.] 2. Biblioteka Uniwersytetu Kijowskiego [piecz.]
Opr.: 1549 superexl. II, rad. 4, 14.
NBUW Est. 8.
9. Epigrammatum Graecorum libri VII.
Annotationibus Ioannis Brodae. Turonensis illustrati ... [Praef.: Sigismundus Gelenius]. Basileae, apud Hieronymum Frobenium et Nicolaum Episcopium, 1549. 2° a⁴, a – z, A – Z, Aa – Ee⁶ Ff⁴ Hh⁶ – [8], 627, [18] s. Sygnet wydawniczy, drzeworyt, inicjały.
Adams E-245. Graesse I.142. Szamraj 764.
Prow.: 1. Collegij Vlnensis Societ. Iesu inscriptus catalogo [rękop.]; BIBLIOTH. ACADEM. VILNENSIS [piecz.] 2. [Uniwersytet Kijowski].
Opr.: 1549 superexl. II, rad. 4, 14.
NBUW Pal. 1049.
10. Euripides [485–406]
...Tragoediae XVIII ...per Dorotheum Camillum et Latio donatae ...editae ...Adiecimus quoque De poete vita, et scribendi ratione quaedam ex Emanuele Moschopolo, Thoma Magistro, Suida, alijs. Basileae, ex. Offic. Roberti Winter, VIII 1541. 8° a, a – z, A – Z, Aa – Tt⁸ – 528 s. Sygnet wydawniczy, inicjały.
Adams E-1038. Graesse II.523. Kiselev 523. Szamraj 855.
Prow.: 1. Collegij Vlnensis Societ. Iesu inscriptus catalogo; Bibliothecae magnae [rękop.]; BIBLIOTH. ACADEM. VILNENSIS [piecz.] 2. Bibliotheca Universitatis St. Vladimiri [piecz.]
Opr.: 1550 superexl. I, rad. 9 a.
NBUW Pal. 893.
11. Galeottus Martius [Galeotti Marzio 1442–1494]
...De doctrina promiscua liber, varia multipliciq, eruditione referetus, ac nunc primum in lucem editus. Florentiae, apud Laurentius Torrentinum, 1546. 8° [+], A – Z, Aa – Ff⁸ – [16], 461 s. Ostatnia k. czysta.
Adams M-747. Szamraj 940.
Opr.: 1550.
NBUW Pal. 1516 [k.2] adl. b v. nr 16.
12. Gyllius Petrus [Gilles Pierre 1490–1555]
Ex Aeliani historia... itemque ex Porphyrio, Heliodoro, Oppiano tum eodem Gyllio luculentis accessionibus aucti libri XVI. De ui et natura animalium. Eiusdem Gyllij Liber unus, De Gallicis et Latinis nominibus piscium. Lugduni, apud Sebastianum Gryphius, 1535. 4° a – z, A – O⁸ P¹⁰ – 599, [13] s. Sygnet wydawniczy, inicjały.

Baudrier VIII.85. Szamraj 1029.

Prow.: 1. Bibliothecae Collegij Vlnensis Soc. Iesu inscriptus catalogo [rękop.]; BIBLIOTH. ACADEM. VILNENSIS [piecz.]

Opr.: 1551 superexl. I, rad. 9 a.

NBUW Pal. 1892.

13. Herodotus [w. V p. n. e.]

Herodoti libri novem quibus musarum indita sunt nomina. Georgii Gemisti, qui et Pletho dicitur, deijsquae post pugnam ad Mantineam gesta sunt, libri II. Una cum Ioachimi Camerarii praefatione annotationibus, Herodoti vita. Basileae, in offic. Hervagiana, III 1541. 2° a⁶ B⁴, a – z, Aa – Cc⁶ – [20], 310, [2] s. Sygnet wydawniczy. Tekst grecki.

Adams H-395. Graesse III.254. Szamraj 1059.

Prow.: 1. Bibliothecae Collegij Vlnensis Societ. Iesu inscriptus catalogo [rękop.]; BIBLIOTH. ACADEM. VILNENSIS [piecz.] 2. [Uniwersytet Kijowski].

Opr.: 1550 superexl. II, rad. 4.

NBUW Pal. 968 [k.1] adl. a v. nr 18.

14. Plutarchus [c. 46–120]

...Opera moralia, quae in hunc usque diem latine extant, universa... Cum amplissimo rerum et verborum Indice. Basiliae, apud Michaelum Isingrinium, 1541. 2° a – b⁶ c⁸, A – Z, Aa – Tt⁶ Uu⁸ – [20], 260 k. Sygnet wydawniczy, tablice, inicjały.

Graesse V.362. Szamraj 2032.

Prow.: 1. Collegij Vlnensis Societ. IESU inscriptus catalogo; Bibl. magnae [rękop.] 2. Bibliotheca Universitatis St. Vladimiri [piecz.]

Opr.: 1547 superexl. II, rad. 6, 9.

NBUW Pal. 972.

15. Priscianus Caesariensis [w. V]

Habes candide lector in hoc opere Prisciani volumen maius cum expositione... Ioannis de Aingre. Habes insuper eiusdem volumen minus et de duodecim carminibus: ac et de accentibus: cum expositione... Danielis Gaetani: nunc primum edita. Habes praeterea de numeris ponderibus et mensuris, de praexercitamentis rhetorice, de versibus comicis de delinationibus, necnon de situ orbis... Venetiis, per Philippum Pincium Mantuanum, 16 IX 1509. 2° A – Z, AA⁸ BB, CC⁶ DD – NN⁸ – CCLXXXIII [– 283], [1] k. Ostatnia k. czysta. Drzeworyt, inicjały.

Adams P-2109. Graesse V.446. Szamraj 2080.

Prow.: 1. Residentiae Grodnensis Societatis Iesu [rękop.] 2. BIBLIOTH. ACADEM. VILNENSIS [piecz.] 2. Bibliotheca Universitatis St. Vladimiri [piecz.]

Opr.: 1555 superexl. II, rad. 4.

NBUW Pal. 922.

16. Robortellus Franciscus [Robortello Francesco 1516–1567]

...De historia facultate disputatio. Eiusdem Laconici, seu sudationis explicatio. Eiusdem De Nominibus Romanorum. Eiusdem De Rhetorica facultate. Eiusdem Explicatio in Catulli Epithalamium. His accesserunt eiusdem Annotationum in uaria tam Graecorum, quam Latinorum loca... Ode Graeca... Βιοχηρησµαδια. Explanations in primum Aeneidos Vergilij librum eodem Robortello praelegete collectae a Ioanne Baptista Busgardo Lucensi. Florentiae, apud Laurentium Torrentium, VII 1548. 8° A – X⁸ Y¹⁰ – 354, [2] s. Ostatnia s. czysta.

Noty bibliogr. XVIII st.

Adams R-621. Graesse VI.I.141. Szamraj 2168.

Prow.: 1. Ex Cathalogo librorum Andre Surmakowicz... Eloquentiae S. S. S. [rękop. XVII w.] 2. Collectio Jablonoviana, 1768 [sygnatura]

Opr.: 1550 superexl. I, rad. 9 a.

NBUW Pal.1516 [k.1] adl. a v. nr 11.

17. Stifelius Michael [1486–1567]

Arithmetica integra... Cum praefatione Philippi Melanchthonis. Norimbergae, apud Iohannem Petreium, 1544. 4° a⁴ B² a – z, A – Z, aa – zz, AA – KK⁴ LL⁶ – [6], 319. [3] k. Sygnet wydawniczy, tablice, inicjały.

Adams S-1865. Graesse VI.I.496. Szamraj 2285.

Prow.: 1. Collegij Grodnen. Soc. Iesu [rękop.] 2. BIBLIOTH. ACAD. VILNENSIS [piecz.]

Opr.: 1551 superexl. I, rad. 4.

NBUW Pal. 856.

18. Thucydides [c. 460–400]

...Thucydides cum scholiis et antiquis et utilibus sine quibus autor intellectu multum est difficilis. Accessit praeterea diligentia Ioachimi Camerarij, in castigando tum textu, tum commentarijs una cum annotationibus eius, Stephanus Schirotius Pannonius Lectori. Basileae, ex offic. Heruagiana, 1540. 2° a⁺ – B⁺, a – z, A – D⁶ E⁸ F¹⁰ – [24], 225, [3], 177, [4] s. k. A1 czysta. Sygnet wydawniczy, inicjały. Tekst grecki.

Adams T-664. Graesse VI.2.148. Szamraj 2364.

Opr.: 1550.

NBUW Pal. 968 [k.2] adl. b v. nr 13.

19. Visorius Johannes [Voyer zm. 1568]

Ingeniosa cum primis ac elegans dialecticae Methodus: Item, compendiosa librorum Rodolphi Agricolae de Inventionem Dialectica Epitome: sa Visorio Coenomano Autore. Ad haec, dialectica progymnasmata, quibus cum omnia Philosophiae instrumenta, tum maxime eius quae Rationalis dicitur, elementa continentur. Rerum ac uerborum in hisce

memorabilium Index. Basileae, s. a. 8° a⁸ b⁴, A – N⁸ – [24], 205, [3] k. Inicjały.

Def.: utracona ostatnia k.

Opr.: 1559.

NBUW Pal. 889 [k. 3] adl. c v. nr 1, 2.

Cicero M. T. Philippicae orationes XIV in Antonium a Caelio Secundo Curione ... Basileae, apud H. Frobenium et N. Episcopium, 1551.

Adams C-1884. Kawecka-Gryczowa 834.

Prow.: 1. Collegij Vilmensis Soc. Iesu inscriptus catalogo; Bibliothecae Magnae [rękop.]; BIBLIOTH. ACADEM. VILNENSIS [piecz.]

Def.: spodnia okładzina rozbita.

Opr.: 1551 superexl. II, rad. 4.

NBUW In 274.

Бібліографія до описів

Adams – Adams H. M. Catalogue of books printed on the continent of Europe, 1501–1600 in Cambridge Libraries. – Cambridge, 1967. – Vol. 1–2.

Baudrier – Baudrier H. D. Bibliographi Lyonnaise... – Paris repr., 1964. – T. 1–12. Tables 1965.

Charabadot – Charabadot R., Bigański R. Katalog paleotypów. – Kyiv: LNB, 1986. [w języku ros.].

Graesse – Graesse J. C. Ph. Tresor de livres rares et precieux... – Dresden, 1859–1869. – T. 1–7.

IA – Index Aureliensis. Catalogus librorum sedecimo saeculo impressorum. – Aureliae Aquensis, 1965.

Szamraj – Katalog paleotypów. – Kyiv: NBUW, 1995. [w języku ros.]

Скорочення

adl.	–	adligat
def.	–	defekt
exl.	–	exlibris
k.	–	karta
piecz.	–	pieczętka
prow.	–	proweniencja
r.	–	rok
rad.	–	radetko
s.	–	strona
v.	–	vide

Галина КОВАЛЬЧУК

Вивчаємо й популяризуємо рідкісні та цінні книги з бібліотечних фондів

(До виходу фототипічного перевидання

книги Д. Братковського «Świat po szczęści przeuzgany»)

Стаття присвячена сучасному фототипічному перевиданню книги видатного українського поета та громадського діяча XVII ст. Данила Братковського «Świat po szczęści przeuzgany» з Краківського видання 1697 р., примірники якого зберігаються в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського.

Фонди стародруків та рідкісних видань великих бібліотек зберігають багато перлин давньої літератури, науки, мистецтва, які не перевидавалися впродовж століть і тому не дуже доступні читачам та дослідникам. Сподіваємось, справжнім подарунком усім, хто цікавиться історією вітчизняної культури, стане фототипічне перевидання збірки епіграмної поезії Данила Братковського «Świat po szczęści przeuzgany».

Ініціатори даного видання – науковий співробітник Волинського краєзнавчого музею Олена Бірюліна та члени Волинського крайового братства святого апостола Андрія Первозванного на чолі з Андрієм Бондарчуком з м. Луцька – у 2002 р. звер-

Ковальчук Галина Іванівна, канд. іст. наук, зав. відділу стародруків та рідкісних видань НБУВ.

нулися до керівництва Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського з пропозицією перевидати єдину збірку Д. Братковського, рідкісне видання 1697 р., примірник якого вони знайшли за каталогом у відділі стародруків та рідкісних видань НБУВ. Але в тому то й сила друкарського верстага – у виготовленні тиражу видання, а не одного примірника, і ніхто завчасно не знає, яка доля спіткає те чи інше видання, і скільки примірників з накладу залишиться. Та й кожен примірник, зазвичай, має власну долю, тобто історію свого побутування в часі і просторі. На якомусь примірнику поставить автограф його автор – письменник чи вчений, на якомусь залишить свої коментарі читач; на давніх примірниках відбилися у вигляді печаток чи бібліотечних штампів відомості про перебування